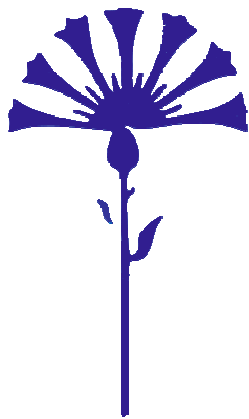

liberalerna

**Drog- och
brottsförebyggande
program**

program

Liberalernas drog- och brottsförebyggande program

Under de senaste århundradena har det varit varierande problem med missbruk i hela västvärlden och så även i landskapet Åland. Tidigare var det främst missbruk av alkohol som orsakade personliga och sociala tragedier. Narkotikamissbruket fick sin början för drygt 30 år sedan även på Åland. Trots att samhället har trappat upp insatserna mot missbruket både förebyggande-, övervakande- och med vårdinsatser, kvarstår stora problem.

Genom detta program vill liberalerna lyfta fram drogpolitiska åtgärder som man avser att arbeta med under nästa mandatperiod.

Liberalerna omfattar regeringspartiernas alkohol- och narkotikapolitiska program 2007-2011. Åtgärderna som föreslagits är befogade och bör genomföras. Liberalerna anser dock att det är nödvändigt med ett mer omfattande och konkret program för att komma tillrätta med de missbruksrelaterade problemen i samhället.

Ett engagerat och bra arbete mot drogmissbruk utförs idag både professionellt och ideellt. Med struktur, samordning, verklighetsanalys och optimal resursfördelning kommer förutsättningen att nå framgång med arbetet avsevärt att förbättras.

Liberalerna kommer därför att arbeta för en revidering av drogpolitiska programmet.

Flera av de åtgärder som föreslås i ovanstående program tillämpas redan i varierande grad i landskapet. Alla åtgärder som föreslås är dock inte förankrade i förvaltningen. Den personal som berörs skall naturligtvis beredas tillfälle att framföra sina synpunkter och dessa skall beaktas innan de förändringar som programmet föreslår blir verkställda.

Programmet innehåller varierande förslag från stora övergripande lagförändringar till mindre justeringar i pågående verksamheter.

VISION

Liberalernas vision är:

- ett narkotikafritt samhälle
- ingen debut av alkohol eller tobak före 18 års ålder
- en alkoholkonsumtion som inte leder till hälsoproblem för befolkningen
- att brottslighet förhindras och upptäcks tidigt

En vision om ett narkotikafritt samhälle formulerar en idealbild som ger uttryck för den hållning som skall vara ambitionen i samhället. Det går att hejda narkotikans framfart och det går att rehabilitera missbrukare.

Med droger avses i detta program

- tobak
- alkohol
- narkotika
- dopningspreparat
- läkemedel som missbrukas
- preparat som sniffas

ÖVERGRIPANDE MÅLSÄTTNINGAR

- strukturera och samordna alla samhällets resurser mot missbruk
- stoppa nyrekryteringen av missbrukare
- ge resurser till att begränsa tillgången på narkotika
- ökad medvetenhet i fråga om livskvalitet och missbruk
- begränsa alkoholens tillgänglighet bland minderåriga
- minska de sociala och medicinska skadeverkningarna av missbruk
- minska berusningsdrickandet och totalkonsumtionen av alkohol
- ge anhöriga, skola och andra myndigheter verktyg att tidigt upptäcka missbruk
- garantera fortsatt god vård och bra behandlingsmetoder för missbrukare
- förverkliga drogfria zoner för gravida, för barn, inom skolvärlden, idrottsverksamheten, arbetslivet och trafiken

Alkoholbruk

Alkohol är en socialt etablerad dryck som det stora flertalet vuxna konsumerar med måtta och har nöje av. Vi bör utgå ifrån att vuxna människor normalt kan bruka alkohol utan att det är ett bekymmer för vare sig individ eller samhälle.

Däremot bör alla barn och ungdomar på Åland ha en trygg och säker miljö utan alkoholkonsumtion och med frihet från andra droger.

Denna frihet från berusningsmedel, punktnykterhet, bör även gälla idrottsverksamheten, arbetslivet och i trafiken

Alla behövs

Liberalerna vill samla alla krafter i en gemensam långsiktig satsning mot droger och missbruk i det åländska samhället.

Liberalernas program omfattar några stora övergripande förändringar men är annars inriktat på att ta tillvara de befintliga resurserna.

Liberalerna avser att utreda narkotikaproblemets omfattning och systematiskt utvärdera all verksamhet som arbetar mot missbruk

Arbetet mot missbruk ska inte vara en enskild verksamhet utan ska pågå som en del i hela friskvårdsarbetet.

Livskvalitet skall vara den röda tråden i en utbildnings- och informationsoffensiv riktad till alla ålänningar

Programmet omfattar även brottsförebyggande insatser för ungdomar.

Programmet föreslår en del lagändringar och efterlyser även ändringar i rikslagen. Främst betonas möjlighet till tvångsvård men även ändringar som syftar till att underlätta för fängslade personer med missbruksproblem att få placering på en narkotikafri behandlingsavdelning inom kriminalvården eller dömas till vård.

För att nå framgång i arbetet för drogfrihet framhålls i programmet vikten av tillgång till bostad och sysselsättning till vårdtagarna.

Krafttag mot rattfylleri är del av programmet

STRATEGI OCH ORGANISATION

Det krävs handlingskraft och beslutsamhet för att vända den negativa utvecklings- trenden inom alkohol- och drogmisshuset på Åland. Det är därför viktigt att alkohol- och narkotikaarbetet har tydliga mål som omfattas av alla berörda. Kompetens, kontinuitet och samordning kan annars gå förlorade i arbetet med att minska narkotikans skadeverkningar.

Landskapsregeringen skall därför vara ytterst ansvarig för den drogpolitik som förs och ansvara för att den vård som ges är av hög kvalitet.

1. En tjänst som drogsamordnare bör inrättas för att koordinera och övervaka insatserna mot droger
2. Berörda myndigheter skall utarbeta organisationsplaner över arbetsrutiner och samarbetsformer
3. Det övergripande ansvaret för missbrukarvården skall överföras till ÅHS
4. Fyra tydliga beslutsnivåer föreslås för att organisera arbetet mot missbruk
5. Ny modell för utvärdering föreslås för att underlätta uppföljningen av arbetet mot missbruk

Ett förebyggande arbete för att förhindra problem relaterade till alkohol, narkotika och brott utvecklas bäst i samverkan.

Samordnare

En tjänst som samordnare inrättas vid landskapsregeringens social- och miljöavdelning för att samordna samhällets insatser att minska missbruk och ungdomskriminalitet.

De insatser som görs inom olika myndigheter och organisationer håller redan hög klass, men för att optimera kvaliteten i arbetet mot droger och få ett hållbart fungerande system krävs ytterligare samordning av resurserna.

Samordnaren skall ges insyn i och tillräckliga befogenheter för att påverka såväl den kommunala verksamheten som landskapets åtaganden.

Samordnaren skall även samarbeta med de riksmyndigheter vars verksamhet berör drogfrågor på Åland.

Behörighetskraven för tjänsten bör vara högre högskoleexamen eller likvärdig med minst fyra års utbildning efter gymnasialstadiet. Samordnaren skall dessutom ha dokumenterat god ledarskapsförmåga samt dokumenterad erfarenhet av motsvarande arbete.

Planer för myndigheter

För att långsiktigt lyckas med arbetet mot droger och missbruk krävs kontinuitet.

Det bör upprättas strategidokument som beskriver hur arbetet ska genomföras inom enheterna och hur samarbete skall upprätthållas.

Dokumentet bör innehålla enhetens övergripande syfte, delmål, metoder och resursanvändning, organisationsstruktur, samverkansformer, samt strategisk och operativ ledning vid samverkan. Framför allt bör ett barnskyddsdocument upprättas av varje berörd myndighet där det skall framgå hur de ska agera inom myndigheten, hur de skall samarbeta med föräldrar och med andra viktiga

aktörer för att hjälpa barn och ungdomar i riskzonen. Dokumentet kan upprättas enskilt eller genom myndighetsövergripande samarbete.

Myndigheternas enhetschefer ansvarar för att strategidokumenterna upprättas.

ÅHS huvudman för missbrukarvården

Idag bedrivs arbetet mot missbruk av många aktörer inom landskapet och det finns många goda resurser för bekämpning av drogrelaterade problem. Trots detta upplevs det, att resursbrist stannar upp behandlingsarbetet i olika skeden och att den preventiva verksamheten inte alltid når fram.

En gemensam huvudman som koordinerar missbrukarvården skulle underlätta arbetet och ge kontinuitet. Eftersom landskapsregeringens byråer skall vara övervakande myndighet föreslås att arbetet mot missbruk läggs under ÅHS.

Ett tydligt namn är nödvändigt för den nya enheten. Idag uppstår ofta oklarheter då allmän kritik riktas mot missbrukarvården. Enskilda tar illa vid sig av kritik som överhuvudtaget inte riktats mot deras verksamhet.

Ledning

Myndighetsarbetet och en stor del av det frivilliga styrs och påverkas av politiska beslut. Dessa beslut och andra viljeyttringar blir trovärdiga och bra förankrade i hela samhället om hela parlamentet är delaktigt.

För att få ett effektivare samarbete mellan myndigheterna och kontinuitet i arbete föreslås fyra tydliga nivåer för planering, genomförande och uppföljning av arbetet mot missbruk.

1. Politiska nivå: en parlamentariskt tillsatt grupp som har det övergripande ansvaret att tillse att det finns förutsättningar att genomföra det alkoholpolitiska, narkotikapolitiska och brottsförebyggande handlings- programmet.
2. Strategisk nivå: en styrgrupp som tillsätts på förvaltningschefs-nivå. Gruppen har ansvar för att prioritera resurser, formulera delmål och etablera samarbete samt fungera så att respektive myndighet kan genomföra de åtgärder som slagits fast i handlingsprogrammet.
3. Operativ nivå: en grupp som tillsätts på enhetschefs-nivå och som utser samarbets- och projektgrupper, formulerar handlingsplaner samt initierar, leder och utvärderar gemensamma uppdrag.
4. Arbetsgruppsnivå: genomför konkreta samverkansinsatser på fältet som initieras från de andra nivåerna.

UTREDNINGAR OCH STATISTIK

Kunskap om det faktiska problemets omfattning måste i högre grad ligga till grund för planering, genomförande och uppföljning i arbetet mot missbruk. Det har i flera sammanhang kommit fram att kunskap saknas om t.ex. antalet missbrukare och missbrukets omfattning och art samt missbruksrelaterade sjukdomar på Åland. Beslut kan komma att fattas på basis av antaganden.

Liberalerna föreslår därför ett flertal utredningar och undersökningar som syftar till att skapa den faktagrund som olika åtgärder och insatser bör bygga på.

Det bör även beaktas att narkotikamissbruk innefattar mycket skiftande former av narkotikaanvändning - från konsumtion vid enstaka tillfällen till regelbunden och långvarig användning. Olika missbruksmönster får olika konsekvenser för individ och samhälle, och utvecklingen bör därför beskrivas med en uppdelning i tillfällig användning respektive tungt missbruk.

Vid utvärdering skall många faktorer utredas för att avgöra om åtgärderna är verkningsfulla:

Kvalitet i innehållet - vad skall göras?

Kvalitet i metoden - var det rätt sätt?

Kvalitet i utförande - hur skall det göras?

Kvalitet i resultat - uppfylles målet?

Kvalitet i målet - var det alls rätt målsättning för problemet?

Stakes har utarbetat ett omfattande utvärderingsinstrument som de kallar "Stjärnkvalitet i sikte". Det är ett instrument som även i planeringsstadiet kan visa förutsättningar för framgång vid genomförandet av olika åtgärder och projekt.

Det är nödvändigt att landskapregeringen arbetar fram riktlinjer för missbruks- åtgärder och anvisar metoder och arbetssätt som har vetenskapligt stöd och är beprövade. Visst utrymme bör ändå finnas för obeprövade metoder.

KOMPETENSHÖJNING

Friskhetstänkande

Liberalerna ser kunskap om sunda vanor och god livsstil som nyckeln till hälsa.

Genom information och upplysning riktad till vuxenvärlden och tidig upptäckt av destruktivt beteende ges barn och ungdomar bättre förutsättningar under uppväxten.

Arv och miljö har i varierande grad betydelse för framtida missbruksproblem.

Genom god kunskap om risker kan prognosen för barn i riskzonen förbättras avsevärt. Föräldrar skall få ta del av den senaste informationen så att de kan ge sina barn den hjälp de behöver för att få bra förutsättningar.

Arbete mot missbruk kan inte bedrivas som ett enskilt ämne utan måste integreras i hela samhället med friskvårdsarbetet som grund. Genom att livskunskap införs som en integrerad del av grundskolans läroämnen påverkas värderingar och attityder tidigt. Det är också viktigt att de som arbetar med och är delaktiga i barnens uppväxt har samsyn och arbetar mot samma mål. Genom långsiktig planering av utbildning får alla möjlighet att delta i gemensamma seminarier och föreläsningar.

Kontinuerlig upplysningsverksamhet och informationskampanjer

Olika informationskampanjer bör genomföras med teman som:

- visste du att ju tidigare debut desto mer skador och allvarigare skador förorsakar droger.
- visste du att barn som bjuds och eller tillåts att dricka alkohol för sina föräldrar, dricker oftare, är mer berusade och risken för missbruksrelaterade problem ökar betydligt.
- lås in medicinen!!!
- vit vecka efter semesterperioden
- sex helt nyktra zoner: barndom, idrottsverksamheten, arbetslivet, skolvärlden, i trafiken och graviditet,
- kvinnor har annorlunda enzymer jämfört med män som gör att de inte bryter ner alkohol lika effektivt.
- kvinnor väger ofta mindre än män och en mindre kropp tål inte lika mycket alkohol.
- kvinnans hjärta och lever är dessutom känsligare för alkohol än mannens.
- kvinnans kropp innehåller mer fett och mindre vatten än mannens.
- eftersom alkohol späds ut i vatten får kvinnan snabbare högre koncentration av alkohol i blodet.
- hormonerna gör också att kvinnor blir mer påverkade före och under menstruationen.
- kvinnor förbränner alkohol långsammare och är därmed påverkade under längre tid än vad män är.

INSATSER MOT UTBUD OCH KRIMINALITET

Införsel försäljning distribution

Om vi ska lyckas bevara ett samhälle där alla medborgare har möjligheter att utvecklas till fria, aktiva och självständiga individer är det nödvändigt att bekämpa missbruk och kriminalitet. Därför har liberalerna valt att ta med brottsförebyggande åtgärder i programmet.

Det finns ett tydligt samband mellan alkohol- eller narkotikamissbruk och brottslighet. I det förebyggande arbetet är det i huvudsak samma risk- och skyddsfaktorer som identifierats för missbruk och för kriminalitet. Det är också i många fall samma förebyggande metoder som visat sig

vara effektiva, oberoende av om vi vill förebygga missbruk eller kriminalitet. I många fall är det samma individer som finns i missbruksituationer och i kriminalitet.

Det finns även ett tydligt samband mellan alkoholmissbruk och våldsbrott. Samma gäller för drogmissbruk och tillgreppsbrott eftersom missbrukarna ofta finansierar sitt eget missbruk genom brottslig verksamhet.

Ur brottsförebyggande synpunkt är tidig drogprevention effektiv. Offensiva insatser mot langning och bra tillsyn av ölförsäljningen ger också en brottsförebyggande effekt. Ett bra alkohol- och drogförebyggande arbete återverkar därför direkt på vissa typer av brottslighet.

En polisstyrelse bör tillsättas för övergripande ledning av polisverksamheten.

Utveckling av nya metoder ska stimuleras för de brottsbekämpande myndigheternas arbete med att minska tillgången på narkotika.

En tjänst ska även finnas hos polismyndigheten som har till uppgift att arbeta med information.

Brottsförebyggande råd bör tillsättas i landskapet för att:

- Verka för att invånarna i landskapet skall känna ökad trygghet
- Fånga upp önskemål som är representativa för befolkningen i landskapet
- Initiera, planera, samordna, stödja och följa upp det brottsförebyggande arbetet i landskapet
- Engagera individer, grupper och föreningar i det brottsförebyggande arbetet
- Fungera som remissinstans i ärenden som berör trygghet och brott samt planärenden

Varje verksamhet måste utifrån egna uppgjorda mål ta ansvar för att genomföra sin del av Landskapsregeringens Drog och brottsförebyggande program och även årligen redovisa åtgärder och resultat.

Kampen mot brottsligheten skall bygga på en helhetssyn och utgå från principen om alla människors lika värde och respekt för den enskildes integritet och värdighet. Alla åtgärder som vidtas inom rättsväsendet skall bygga på kunskap om brottsligheten och dess orsaker.

Som ett led i arbetet för ökad tobaksfriheten föreslås ett förbud för innehav av tobak för ungdomar under 18 år och att överlåtelse av tobak till barn under 18 förbjuds.

INSATSER MOT EFTERFRÅGAN

Liberalerna avser att stärka den ideella sektorn och utveckla dess roll i arbetet med att förhindra missbruk och kriminalitet.

En lista med alla aktörer i landskapet som arbetar mot droger har tagits fram. Den är inte heltäckande än, men efterhand skall den byggas på. Utgående från listan får man vara uppmärksam på att alla aktörer är delaktiga i arbetsgrupper och projekt, och får tillgång till information.

Kommunala alkohol och drogpolitiska arbetsgrupper skall tillsättas där kommunerna kan samarbeta. På sikt kan dessa grupper utvecklas till brottsförebyggande råd, enligt ovan.

Endast ett fåtal kommuner har idag handlingsplaner för det förebyggande arbetet, medan det åligger alla kommuner att ha en sådan.

Tillräckligt med resurser skall avsättas för skolor, daghem och fritid.

I det drogförebyggande arbetet ska satsningar på framförallt barn, ungdomar och ett brett fritidsutbud prioriteras, t ex eftisverksamhet, ungdomsledare, subventionerade fritidsaktiviteter och ungdomsgårdar.

Det är viktigt att arbeta aktivt med barn och ungdomar för att stärka deras självkänsla men även verka för en inspirerad dynamisk uppväxt för att på rätt sätt stimulera deras belöningssystem naturligt. Detta ger en bra förutsättning att stå emot grupstryck och övertalningsförsök av dem som använder eller vill sälja droger och dem som förespråkar att droger ska bli lagliga.

Dessa satsningar är i linje med det hela livet omfattande utbildningsprogram för friskvård som liberalerna föreslår, där ämnet livskunskap ger barn och ungdomar den självkänsla de behöver för att fatta goda beslut i livet.

Kunskap om olika preparats verkningar och egenskaper ges däremot endast i de utbildningsprogram som riktas till vuxenvärlden.

VÅRD

Alla människor kan bli missbrukare oberoende av anlag eller vilken social situation de befinner sig i. Men alla människor kan också bli fria från ett drogberoende.

Bostad, sysselsättning och hälsovård förenat med mentorer och coaching skall vara grunden till att lyfta de ungdomar som fastnat i tungt missbruk. Avgiftningsplatser, eftervård, psykiatrisk vård och samordning är grunden för rehabiliteringen.

Största utmaningen inom vården är att få missbrukarna motiverade. Tvångsvård och motiverande samtal är olika i former av "piska och morot". Båda bör finnas för att komplettera varandra.

Alla som på något sätt kommer i kontakt med missbrukare i sitt yrke bör ha grundkunskaper i motiverande samtal för att motivera missbrukare till ett nyktrare liv. Tvångsvård, framför allt för ungdomar ända till 21 års ålder, är en angelägen fråga.

I överläggningar med riksmyndigheterna skall frågan ha hög prioritet.

Vården med substitutionsmedicin ska fortsätta. Tydliga regler ska finnas och de skall regelbundet utvärderas. Vid misstanke om oegentligheter skall åtgärder vidtas. Regelverket bör följa finska läkarföreningens rekommendationer och vara tillgängligt för allmänheten.

För att arbetet mot droger skall ha bästa tänkbara effekt måste resurser finnas till åtgärder på bred bas. I väntan på att den nya tillnyktringsenheten vid ÅHS inleder sin verksamhet krävs tillgång till behörig och kompetent personal inom öppenvården, så att denna ses som ett realistiskt alternativ till institutionsvård.

Förutom det vanliga arbetet med missbrukare behövs tid och resurser att göra föräldrar och stödpersoner delaktiga samt att stödja och motivera missbrukare i väntan på avgiftning och tid att följa missbrukarna till behandlingshemmen och hålla kontakt med dem där.

Beredskap behövs för att ta hand om akuta nya klienter men även för dem som kommer nybehandlade från behandlingshem eller fängelse, annars är det risk att hela insatsen både i pengar och engagemang går förlorad.

Återfall på vägen till drogfrihet är snarare en regel än undantag och för de allra flesta en del av tillfrisknandet - detta bör alla berörda parter ha i åtanke vid upprättande av handlingsprogram, budget och planering.

De personer som är i missbruket ska regelbundet erbjudas motiverade samtal, uppföljning och en personlig "civil" stödperson (en s. k. mentor eller coach).

Även möjligheten för missbrukare att få stödfamilj skall lyftas fram.

Ett speciellt pilotprojekt riktat till tre - fem tyngre missbrukare föreslås inom missbrukarvården. Detta bör fortgå under tre år, då man intensivt satsar på gruppens rehabilitering genom effektivt inslussning, vård och behandling, utslussning och eftervård.

Liberalerna avser skapa en verksamhet med kontaktpersoner, familjehem och lotsar på Åland. Nätverket av kontakter till Sverige och Finland bör även byggas ut och utvecklas och möjligheterna till avtal med vård- och behandlingshem i och utanför Åland utredas.

Analysen av vårdkedjan som ingick i projektet "Rensa Åland" ska fortlöpa och revideras efter behov.

Gemensamma riktlinjer för missbrukarvården måste införas för socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Insatserna måste samplaneras redan i bedömningsstadiet.

Under en försöksperiod bör en särskild missbrukarombudsman tillsättas. Denna ska hjälpa klienter inom missbruket att tyda sina rättigheter och hjälpa till att föra den enskildes talan mot myndigheter, vårdgivare och andra fysiska och juridiska personer. Klienten ska informeras om ombudsmannen av alla aktörer i vårdkedjan.

Vid utvärdering av missbruk måste också beaktas att en del personer oavsett insatser kanske aldrig blir helt friska och drogfria. De kommer alltid att ha längre och eller kortare perioder av återfall. Kostnaderna för dessa personer kommer alltid att ligga på samhället. Det kan vara av intresse att veta om dessa kostnader då olika insatser övervägs.

Meningsfull sysselsättning, bostad och krishjälp är verkningfulla åtgärder som har förutsättning att ge bästa avkastningen för pengarna.

Utredningstider för behandling ska förkortas. Idag varierar utredningstiderna från ett besök till upp emot ett år. Det finns studier som visar att en snabb start av behandling inte har några negativa effekter.

Metoder

Liberalerna har gjort en förteckning över de vanligaste rekommenderade etablerande metoder i missbrukarvården i vår region. Listan bifogas programmet som diskussionsunderlag och information.

PÅFÖLJDER

Liberalerna anser att allt bruk av narkotika som inte är medicinskt, skall vara kriminaliserat. Däremot bör påföljderna ses över.

Det skall vara möjligt för åländska ungdomar att avtjäna fängelsestraff i drogfria fängelser. En lagändring som det möjligt att döma till vård är nödvändig. För dem som avtjänar fängelsestraff bör åtgärder vidtas för att underlätta återanpassningen till samhället och möjligheter att bryta gamla nätverk och den tidigare livsstilen. De behöver verktyg att bygga upp ett vanligt liv med laglig försörjning samt hjälp med bostad. Ungdomsstraff och liknande specialåtgärder skall vara möjliga att tillämpa även för åländska förhållanden. Tvångsvård är en åtgärd som ska aktualiseras på nytt.

Kraftfulla insatser mot ungdomsbrottslighet är en av de viktigaste åtgärderna för att förhindra att barn och ungdomar rekryteras till en kriminell livsstil. Den som ständigt återfaller till brottslighet blir alltmer knuten till en livsstil som i sig ökar brottsligheten. En sådan livsstil är ofta kopplad till drogmissbruk med social isolering som följd. Berörda myndigheter bör därför prioritera och göra samordnade insatser både mot ungdomars drogvanor och ungdomsbrott.

Rattfylleriet på Åland är ett problem som fortgår oförändrat trots insatser.

Hög upptäcktsrisk, information och behandling av uppenbart alkoholmissbruk är viktiga åtgärder, men räcker uppenbart inte.

Liberalerna föreslår därför följande åtgärder:

- Anskaffande av precisionsalkometer till polisen
- Ratttonykterhet införs som ny brottsrubricering, vid 0,2-0,5 promille. Påföljd blir böter och ett 24 timmars körförbud. Över 0,5 tillämpas gällande regler för rattfylleri.
- Tvång om alkoholinförs för dömda rattfylleriister
- Efter rattfylleridom återlämnas körkortet endast mot intyg över genomgången kurs om faror med missbruk och rattfylleri samt uppvisande av läkarintyg där det framgår att tecken på missbruk inte kan konstateras
- Överväga att tillämpa möjligheten att bilen beslagtas vid upprepade rattfylleriförseelser
- Arbeta för att möjlighet till fotboja som alternativ till villkorligt fängelse ska bli möjligt

Alla brott begås inte av missbrukare men missbrukare står bakom ett stort antal brott. Det finns idag en insikt om att missbruk och kriminalitet inte går att enbart straffa bort, utan att förutsättningarna förbättras med rehabilitering. Narkotikan är idag kanske det största problemet för kriminalvårdens klienter. Den påverkar miljön på häkten och anstalter och hindrar klienternas återanpassning. En satsning på att få ned missbruket i fängelserna är en effektiv form av brottbekämpning.

SPECIALFALLET ÅLAND

Åland har lagstiftningsbehörighet på flera områden som berör missbruk men saknar behörighet på flera viktiga områden där förutsättning att tillämpa tvångs- omhändertagande vid livshotande missbruk är den mest debatterade.

Liberalerna har tagit fram en förteckning över behörighetsområden för att utgående från denna förändra egen lagstiftning. Inför kommande förhandlingar med riksmyndigheterna finns en

förteckning över vilka drogrelaterade frågor som man från Ålands sida upplever som problem och inom vilka man önskar förändring i rikslagstiftningen.

Åland har även en speciell ställning genom att så stor del av vår ekonomi och vårt välstånd härrör från den skattefria försäljningen av alkohol. Det ligger därför i samhällets intresse att med kraft förebygga missbruk och att bistå dem som fastnat i ett missbruk. Tillräckliga medel skall därför styras till förebyggande verksamhet, vård och behandling.

Stora summor pengar fördelas varje år från överskottet av Penningautomat- föreningens verksamhet. Eftersom det är uppenbart att en del av pengarna kommer från spelmissbruk borde det vara självklart att en del av överskottet styrs tillbaka till personer med missbruksproblem.

FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER

En förteckning över de åtgärder som liberalerna avser verka för under nästa femårsperiod har gjorts upp. För att göra programmet överskådligt presenteras de föreslagna åtgärderna i form av tabeller.

De områden som berörs av programmet återfinns under rubrikerna:

- strategi och organisation
- utredningar och statistik
- kompetenshöjning
- insatser mot efterfrågan
- insatser mot utbud
- vård
- påföljder

För varje föreslagen åtgärd definieras målet, åtgärdens art, genomförandet, tidtabell, ansvarig enhet och utvärderingsverktyg.

Vissa förslag har försetts med klargörande noter.

Liberalernas program kommer att ha effekter för att minska efterfrågan på droger. Det kommer ytterligare att begränsa tillgången på droger, minska skadeverkningarna av missbruk, samt hänvisa fler missbrukare till vård och efterbehandling men även inverka på att personer som deltagit i olaglig verksamhet ställs under rättsligt ansvar.

Definitioner

En definition på missbruk och beroende behövs för att om möjligt få ett gemensamt synsätt i landskapet. Definitionen kan tas från diagnoshandboken DSM-4, som används i sjukvården, och i forskningsrapporten från SBU. *Svenska statens beredning för medicinsk utvärdering*

Alkoholbruk

Alkohol är en socialt etablerad dryck som det stora flertalet konsumerar med måtta och har glädje av. Vi måste utgå ifrån att vuxna människor kan bruka alkohol utan att det är ett bekymmer för vare sig individ eller samhälle.

Hög konsumtion

Hög konsumtion innebär alltid risk för framtida alkoholrelaterade skador. Skador kan uppkomma utan att ett alkoholberoende har utvecklats.

Riskdrickande

Det finns ingen vetenskaplig definition av riskfylld alkoholkonsumtion. I allmänna ordalag betyder riskdrickande att man vid återkommande tillfällen dricker stora mängder alkohol.

Beroende

Beroende innebär att alkohol har fått en mycket större betydelse i individens liv än tidigare, och har lett till betydande funktionsnedsättning eller lidande. Den oftast använda definitionen (ur DSM-4) omfattar sju kriterier. Om tre av dem uppfylls under ett år anses personen vara beroende. Kriterierna är:

- behov av allt högre dos för att nå ruseffekt
- abstinensbesvär när ruset upphör
- större eller längre intag än avsett
- varaktig önskan - eller misslyckade försök - att minska intaget
- mycket tid ägnas åt att skaffa, konsumera och hämta sig från bruket av alkohol eller narkotika
- viktiga sociala, yrkesmässiga eller fritidsmässiga aktiviteter försummas
- fortsatt användning trots kroppsliga eller psykiska skador

Missbruk

För missbruk (enligt DSM4) räcker det med att ett av fyra kriterier uppfylls under 1 år. Kriterierna är:

- upprepad användning av alkohol eller narkotika som leder till att man inte sköter sitt arbete.
- upprepad användning av alkohol eller narkotika i riskfyllda situationer, t ex vid bilkörning eller i arbetslivet. upprepade kontakter med rättsväsendet som en följd av missbruket. fortsatt användning trots återkommande problem.

Punktnyktighet

Med punktnyktighet menas att vissa situationer kräver helnyktighet, t ex vid graviditet och amning, i trafiken och i arbets- och föreningslivet.